

ELS JOVES, LA FE I EL DISCERNIMENT VOCACIONAL

document preparatori de la XV assemblea general ordinària del sínode dels bisbes

Introducció

«Us he dit això perquè la meua joia sigui també la vostra i la vostra joia sigui perfecta» (*Jn 15,11*): aquest és el projecte de Déu per als homes i dones de tots els temps i, per tant, també per a tots els joves i les joves del tercer mil·lenni, sense excepció.

Anunciar l'alegria de l'Evangeli és la missió que el Senyor ha confiat a la seva Església. El Sínode sobre la nova evangelització i l'exhortació apostòlica *Evangelii gaudium* han afrontat com dur a terme aquesta missió en el món d'avui; en canvi, els dos Sínodes sobre la família i l'exhortació apostòlica postsinodal *Amoris laetitia* s'han dedicat a l'acompanyament de les famílies cap a aquesta alegria.

En continuïtat amb aquest camí, a través d'un nou camí sinodal sobre el tema: «Els joves, la fe i el discerniment vocacional», l'Església ha decidit interrogar-se sobre com acompanyar els joves perquè reconeixin i acullin la crida a l'amor i a la vida en plenitud, i també demanar als mateixos joves que l'ajudin a identificar les modalitats més eficaces d'avui per anunciar la Bona Notícia. A través dels joves, l'Església podrà percebre la veu del Senyor que ressona també avui. Com en un altre temps Samuel (cf. *1S 3,1-21*) i Jeremies (cf. *Jr 1,4-10*), hi ha joves que saben distingir els signes del nostre temps que l'Esperit assenyala. Escoltant les seves aspiracions podem entreveure el món del demà que s'aproxima i les vies que l'Església està cridada a recórrer.

La vocació a l'amor assumeix per cadascun una forma concreta a la vida quotidiana a través d'una sèrie d'opcions que articulen estat de vida (matrimoni, ministeri ordenat, vida consagrada, etc.), professió, modalitat de compromís social i polític, estil de vida, gestió del temps i dels diners, etc. Assumides o patides, conscients o inconscients, es tracta d'eleccions de les quals ningú no pot eximir-se. L'objectiu del

discerniment vocacional és descobrir com transformar-les, a la llum de la fe, en passos cap a la plenitud de l'alegria a la qual tots som cridats.

L'Església és conscient de posseir «allò que fa la força i l'encant de la joventut: la facultat d'alegrar-se per allò que comença, de donar-se sense recompensa, de renovar-se i de marxar de nou per a noves conquestes» (*Missatge del Concili Vaticà II als joves*, 8 desembre 1965); les riqueses de la seva tradició espiritual ofereixen molts instruments amb què acompanyar la maduració de la consciència i d'una autèntica llibertat.

Des d'aquesta perspectiva, amb el present *Document Preparatori*, es dóna inici a la fase de consulta de tot el Poble de Déu. El *Document* –dirigit als Sínodes dels Bisbes i als consells dels Jerarques de les Esglésies Orientals Catòliques, a les Conferències Episcopals, als dicasteris de la Cúria Romana i de la Unió de Superiors Generals– acaba amb un qüestionari. A més, hi ha prevista una consulta de tots els joves a través d'una web, amb un qüestionari sobre les seves expectatives i la seva vida. Les respostes als dos qüestionaris constituïran la base per a la redacció del *Document de treball* o *Instrumentum laboris*, que serà el punt de referència per a la discussió dels Pares sinodals.

Aquest *Document Preparatori* proposa una reflexió articulada en tres passos. Es comença delineant breument algunes dinàmiques socials i culturals del món en el qual els joves creixen i prenen les seves decisions, per proposar una lectura de fe. Posteriorment s'aborden els passos fonamentals del procés de discerniment, que és l'instrument principal que l'Església vol oferir als joves perquè descobreixin, a la llum de la fe, la pròpia vocació. Finalment, es posen en relleu els components fonamentals d'una pastoral juvenil vocacional. Per tant, no es tracta d'un document complet, sinó d'una espècie de mapa que pretén fomentar una recerca els fruits de la qual només estaran disponibles al terme del camí sinodal.

Rere les petjades del deixeble estimat

Oferim com a inspiració per al camí que inicia una icona evangèlica: Joan, l'apòstol. En la lectura del Quart Evangeli ell no sols és la figura exemplar del jove que tria seguir Jesús sinó també «el deixeble que Jesús estimava» (*Jn* 13,23; 19,26; 21,7).

«Fixant-se en Jesús que passava, [Joan Baptista] va dir: " Mireu l'anyell de Déu ". Els dos deixebles el sentiren parlar així, van seguir Jesús. Jesús es girà i, en veure que el seguien, els diu: "Què busqueu?". Ells li van respondre: "Rabí –que vol dir 'Mestre'–, on vius?". Els respon: "Veniu i ho veureu". Ells hi anaren, doncs, veieren on s'allotjava i es quedaren amb ell aquell dia. Era més o menys l'hora desena» (*Jn* 1,36-39).

A la recerca d'un sentit a donar a la pròpia vida, dos deixebles del Baptista són interpel·lats per Jesús amb la pregunta penetrant: «Què busqueu?». A la seva resposta «Rabí –que vol dir 'Mestre'–, on vius?», segueix la resposta-invitació del Senyor: «Veniu i ho veureu» (vv. 38-39). Jesús els crida al mateix temps a un camí interior i a una disponibilitat de posar-se concretament en moviment, sense saber ben bé on això els portarà. Serà un trobament memorable, fins al punt de recordar fins i tot l'hora (v. 39).

Gràcies al coratge d'anar i veure, els deixebles experimentaran l'amistat fidel de Crist i podran viure diàriament amb Ell, deixar-se interrogar i inspirar per les seves paraules, deixar-se impressionar i commoure pels seus gestos.

Joan, en particular, serà cridat a ser testimoni de la Passió i Resurrecció del seu Mestre. En l'últim sopar (cf. *Jn* 13,21-29), la seva intimitat amb Ell el portarà a reposar el cap sobre el pit de Jesús i a confiar en la seva paraula. Mentre condueix a Simó Pere a la casa del gran sacerdot, s'enfrontarà a la nit de la prova i de la solitud (cf. *Jn* 18,13-27). Al costat de la creu acollirà el profund dolor de la Mare, a qui és confiat, assumint la responsabilitat de tenir-ne cura (cf. *Jn* 19,25-27). El matí de Pasqua compartirà amb Pere la cursa agitada i plena d'esperança cap al sepulcre buit (cf. *Jn* 20,1-10). Finalment, durant l'extraordinària pesca al llac de Tiberíades (cf. *Jn* 21,1-14), reconeixerà el Ressuscitat i donarà testimoni d'Ell a la comunitat.

La figura de Joan ens pot ajudar a comprendre l'experiència vocacional com un procés progressiu de discerniment interior i de maduració de la fe, que condueix a descobrir l'alegria de l'amor i la vida en plenitud en el lliurament i en la participació en l'anunci de la Bona Nova.

I**ELS JOVES EN EL MÓN D'AVUI**

Aquest capítol no ofereix una anàlisi completa de la societat i del món, sinó que té present alguns resultats de la recerca en l'àmbit social útils per abordar el tema del discerniment vocacional, a fi de «deixar-nos interpel·lar per ella en profunditat i donar una base concreta a l'itinerari ètic i espiritual» (*Laudato si'*, 15).

La descripció, elaborada a nivell mundial, exigirà ser adaptada a la realitat de les circumstàncies específiques de cada regió: tot i la presència de tendències globals, les diferències entre les diverses àrees del planeta continuen essent rellevants. En molts aspectes és correcte afirmar que hi ha una pluralitat de mons juvenils, no sols un. Entre les moltes diferències, algunes resulten particularment evidents. La primera és l'efecte de les dinàmiques geogràfiques i separa els països amb alta natalitat, on els joves representen una proporció significativa i creixent de la població, d'aquells el pes demogràfic dels quals es va reduint. Una segona diferència deriva de la història, que fa diferents els països i els continents d'antiga tradició cristiana, la cultura de la qual és portadora d'una memòria que no s'ha de disgregar, dels països i continents la cultura dels quals, en canvi, està marcada per altres tradicions religioses i en què el cristianisme té una presència minoritària i sovint recent. Finalment, no podem oblidar la diferència entre el gènere masculí i el femení: d'una banda aquesta determina una sensibilitat diferent, per una altra és origen de formes de domini, d'exclusió i de discriminació de la qual totes les societats necessiten alliberar-se.

A les pàgines que segueixen el terme "joves" es refereix a les persones d'edat compresa aproximadament entre 16 i 29 anys, essent conscients que també aquest element exigeix ser adaptat a les circumstàncies locals. En qualsevol cas, és bo recordar que la joventut més que identificar una categoria de persones, és una fase de la vida que cada generació reinterpreta d'una manera única i irrepètible.

1. Un món que canvia ràpidament

La rapidesa dels processos de canvi i de transformació és la nota principal que caracteritza les societats i les cultures contemporànies (cf. *Laudato si'*, 18). La combinació entre complexitat elevada i canvi ràpid fa que ens trobem en un context de fluïdesa i d'incertesa mai abans no experimentat: és un fet que s'ha d'assumir sense jutjar a priori si es tracta d'un problema o d'una oportunitat. Aquesta situació exigeix adoptar una mirada integral i adquirir la capacitat de programar a llarg termini, prestant atenció a la sostenibilitat i a les conseqüències de les opcions d'avui en temps i llocs remots.

El creixement de la incertesa incideix en les condicions de vulnerabilitat, és a dir, la combinació de malestar social i dificultat econòmica, i en les experiències d'inseguretat de grans sectors de la població. Pel que fa al món del treball, podem pensar en els fenòmens de la desocupació, de l'augment de la flexibilitat i de l'explotació sobretot infantil, o en el conjunt de causes polítiques, econòmiques, socials i fins i tot ambientals que expliquen l'augment exponencial del nombre de refugiats i d'emigrants. Davant d'uns pocs privilegiats que poden gaudir de les oportunitats ofertes pels processos de globalització econòmica, molts viuen en situacions de vulnerabilitat i d'inseguretat, cosa que té un impacte sobre els seus itineraris de vida i sobre les seves eleccions.

A nivell mundial el món contemporani es caracteritza per una cultura "cientista", sovint dominada per la tècnica i per les infinites possibilitats que aquesta promet obrir, a l'interior del qual tanmateix «es multipliquen les formes de tristesa i de solitud en què cauen les persones, entre elles molts joves» (*Misericordia et misera*, 3). Com ensenya l'encíclica *Laudato si'*, l'íntima relació entre paradigma tecnocràtic i recerca frenètica del benefici a curt termini es troben a l'origen d'aquesta cultura de l'exclusió que ignora milions de persones, entre elles molts joves, i que condueix a l'explotació indiscriminada dels recursos naturals i a la degradació de l'ambient, amenaçant el futur de les properes generacions (cf. 20-22).

Així mateix, cal no oblidar que moltes societats són cada vegada més multiculturals i multireligioses. En particular, la coexistència de diverses tradicions religioses representa un desafiament i una oportunitat: pot créixer la desorientació i la

temptació del relativisme, però conjuntament augmenten les possibilitats de debat fecund i d'enriquiment recíproc. Als ulls de la fe això es veu com un signe del nostre temps que requereix un creixement en la cultura de l'escolta, del respecte i del diàleg.

2. Les noves generacions

Qui és jove avui viu la pròpia condició en un món diferent del de la generació dels seus pares i dels seus educadors. No sols el sistema d'obligacions i d'oportunitats canvia amb les transformacions econòmiques i socials, sinó que muden també, subjacent, desitjos, necessitats, sensibilitats i la manera de relacionar-se amb els altres. D'altra banda, si des d'un cert punt de vista és veritat que amb la globalització els joves tendeixen a ser cada vegada més homogenis arreu del món, es mantenen però, en els contextos locals, peculiaritats culturals i institucionals que tenen repercussions en el procés de socialització i de construcció de la identitat.

El desafiament de la multiculturalitat travessa particularment el món juvenil, per exemple, amb les peculiaritats de les "segones generacions" (és a dir, d'aquells joves que creixen en una societat i en una cultura diferents de les dels seus pares, com a resultat dels fenòmens migratoris) o dels fills de parelles d'alguna manera "mixtes" (des del punt de vista ètnic, cultural i/o religiós).

En moltes parts del món els joves experimenten condicions de particular duresa, en què es fa difícil obrir l'espai per autèntiques opcions de vida, en absència de marges, encara que siguin mínims, d'exercici de la llibertat. Pensem en els joves en situació de pobresa i exclusió; en els que creixen sense pares o família, o no tenen la possibilitat d'anar a l'escola; en els nens i xicots del carrer de tantes perifèries; en els joves desocupats, abandonats i emigrants; en els que són víctimes d'explotació, mercadeig i esclavitud; en els nens i xicots reclutats a la força en bandes criminals o en milícies irregulars; en les nenes esposes o noies obligades a casar-se contra la seva voluntat. Són massa en el món dels qui passen directament de la infància a l'edat adulta i a una càrrega de responsabilitat que no han pogut triar. Sovint, les nenes, les noies i les dones joves han de fer front a dificultats encara majors en comparació dels seus coetanis.

Estudis fets a nivell internacional permeten identificar alguns trets característics dels joves del nostre temps.

Pertinença i participació

Els joves no es perceben ells mateixos com una categoria desfavorida o un grup social que s'ha de protegir i, en conseqüència, com a destinataris passius de programes pastorals o d'opcions polítiques. No pocs d'ells desitgen ser part activa en els processos de canvi del present, com confirmen les experiències d'activació i innovació des de baix que tenen els joves com a principals, tot i que no únics, protagonistes.

La disponibilitat a la participació i a la mobilització en accions concretes, en les quals l'aportació personal de cada un és ocasió de reconeixement d'identitat, s'articula amb la intolerància cap a ambients en què els joves senten, amb raó o sense, que no troben espai i no reben estímuls; això pot portar a la renúncia o al cansament per desitjar, somiar i projectar, com demostra la difusió del fenomen dels *NEET* (*not in education, employment or training*, és a dir, joves que no es dediquen a una activitat d'estudi ni de treball ni de formació professional). La discrepància entre els joves passius i desanimats i els emprenedors i vitals és el fruit de les oportunitats ofertes concretament a cada un en el context social i familiar en què creix, a més de les experiències de sentit, relació i valor adquirides fins i tot abans de l'inici de la joventut. La manca de confiança en si mateixos i en les pròpies capacitats pot manifestar-se, a més de la passivitat, en una excessiva preocupació per la pròpia imatge i en un dòcil conformisme a les modes del moment.

Punts de referència personals i institucionals

Diverses investigacions mostren que els joves senten la necessitat de figures de referència properes, creïbles, coherents i honestes, a més de llocs i ocasions on posar a prova la capacitat de relació amb els altres (tant adults com coetanis) i afrontar les dinàmiques afectives. Busquen figures que puguin expressar sintonia i oferir suport, estímuls i ajuda per reconèixer els límits, sense fer pesar el judici.

Des d'aquest punt de vista, el paper dels pares i de les famílies continua essent crucial i de vegades problemàtic. Les generacions més madures sovint tendeixen a subestimar les potencialitats, emfatitzen les fragilitats i tenen dificultat per entendre les exigències dels més joves. Els pares i els educadors adults han de tenir present els seus errors i el que no els agradaria que els joves fessin, però sovint no tenen igualment clar com ajudar-los a orientar la seva mirada cap al futur. Les dues reaccions més comunes són la renúncia a fer-se escoltar i la imposició de les pròpies eleccions. Pares absents o hiperprotectors fan els fills més fràgils i tendeixen a subestimar els riscos o a estar obsessionats amb la por a equivocar-se.

Els joves però no busquen només figures de referència adultes: tenen un fort desig de diàleg obert entre semblants. En aquest sentit són molt necessàries les ocasions d'interacció lliure, d'expressió afectiva, d'aprenentatge informal, d'experimentació de rols i habilitats sense tensió ni ansietat.

Tendencialment cauts respecte als qui estan més enllà del cercle de les relacions personals, els joves sovint nodreixen desconfiança, indiferència o indignació cap a les institucions. Això es refereix no sols a la política, sinó que afecta cada vegada més les institucions formatives i l'Església, en el seu aspecte institucional. La voldrien més propera a la gent, més atenta als problemes socials, però no donen per fet que això passi immediatament.

Tot això té lloc en un context on la pertinença confessional i la pràctica religiosa esdevenen, cada vegada més, trets d'una minoria i els joves no es posen "contra", sinó que estan aprenent a viure "sense" el Déu presentat pel Evangeli i "sense" l'Església, recolzant-se en formes de religiositat i d'espiritualitat alternatives i poc institucionalitzades o refugiant-se en sectes o experiències religioses amb una forta matriu d'identitat. En molts llocs la presència de l'Església es va fent menys capil·lar i per tant resulta més difícil trobar-la, mentre que la cultura dominant és portadora d'instàncies sovint en contrast amb els valors evangèlics, tant si es tracta d'elements de la pròpia tradició com de la declinació local d'una globalització de model consumista i individualista.

Cap a una generació (hiper)connectada

Les joves generacions es caracteritzen avui per la relació amb les tecnologies modernes de la comunicació i amb l'anomenat normalment "món virtual", tot i que també tingui efectes molt reals. Tot això ofereix possibilitats d'accés a una sèrie d'oportunitats que les generacions precedents no tenien, i alhora presenta riscos. No obstant això, és de gran importància posar en relleu com l'experiència de relacions tecnològicament mediatas estructura la concepció del món, de la realitat i de les relacions interpersonals. A això hauria de respondre l'acció pastoral, que té necessitat de desenvolupar una cultura adequada.

3. Els joves i les opcions

En el context de fluïdesa i de precarietat que hem esbossat, la transició a la vida adulta i la construcció de la identitat exigeixen cada vegada més un itinerari "reflexiu". Les persones es veuen obligades a adaptar les seves trajectòries de vida i a reprendre contínuament el control de les seves opcions. A més, juntament amb la cultura occidental es difon una concepció de la llibertat entesa com a possibilitat d'accedir a noves oportunitats. Es nega que construir un itinerari personal de vida signifiqui renunciar a recórrer en el futur camins diferents: «Avui trio això, demà ja ho veurem». Tant en les relacions afectives com en el món del treball l'horitzó es compon d'opcions sempre reversibles més que d'eleccions definitives.

En aquest context els vells enfocaments ja no funcionen i l'experiència transmesa per les generacions precedents es torna obsoleta ràpidament. Valuoses oportunitats i riscos insidiosos s'entrellacen en un embolic que no és fàcil de descabdellar. Adequats instruments culturals, socials i espirituals esdevenen indispensables perquè els mecanismes del procés de decisió no es bloquegin i s'acabi, potser per por a equivocar-se, patint el canvi en lloc de guiar-lo. Ho ha dit el Papa Francesc: «"Com podem desvetllar la grandesa i el coratge d'eleccions de gran calat, d'impulsos del cor per afrontar reptes educatius i afectius?". La paraula l'he dit tantes vegades: Arrisca't! Arrisca't!. Qui no s'arrisca no camina. "I si m'equivoco?". Beneït sigui el Senyor! Més t'equivocaràs si et quedes quiet» (*Discurs a Villa Nazareth*, 18 juny 2016).

En la recerca de camins capaços de despertar la valentia i els impulsos del cor no es pot deixar de tenir en compte que la persona de Jesús i la Bona Notícia per Ell proclamada continuen fascinant molts joves.

La capacitat de triar dels joves es veu obstaculitzada per les dificultats relacionades amb la condició de precarietat: la dificultat per trobar feina o la seva dramàtica mancança; els obstacles en la construcció d'una autonomia econòmica; la impossibilitat d'estabilitzar la pròpia trajectòria professional. Per a les dones joves aquests obstacles són normalment encara més difícils de superar.

El malestar econòmic i social de les famílies, la forma en què els joves assumeixen alguns trets de la cultura contemporània i l'impacte de les noves tecnologies exigeixen una major capacitat de resposta al desafiament educatiu en la seva accepció més àmplia: aquesta és l'emergència educativa assenyalada per Benet XVI en la *Carta a la Ciutat i a la Diòcesi de Roma sobre la urgència de l'educació* (21 gener 2008). A nivell mundial també cal tenir en compte les desigualtats entre països i el seu efecte sobre les oportunitats ofertes als joves en les diferents societats en termes d'inclusió. També factors culturals i religiosos poden generar exclusió, per exemple pel que fa a les diferències de gènere o la discriminació de les minories ètniques o religioses, fins a empènyer els joves més emprenedors cap a l'emigració.

En aquest context resulta particularment urgent promoure les capacitats personals posant-les al servei d'un sòlid projecte de creixement comú. Els joves valoren la possibilitat de combinar l'acció en projectes concrets en què mesurar la seva capacitat d'obtenir resultats, l'exercici d'un protagonisme dirigit a millorar el context en què viuen, l'oportunitat d'adquirir i de perfeccionar sobre el terreny competències útils per a la vida i el treball.

La innovació social expressa un protagonisme positiu que inverteix la condició de les noves generacions: de perdedors que sol·liciten protecció davant els riscos del canvi, a subjectes del canvi capaços de crear noves oportunitats. És significatiu que precisament els joves –sovint encasellats en l'estereotip de la passivitat i de la inexperiència– proposin i practiquin alternatives que mostren com el món o l'Església podrien ser. Si volem que en la societat o en la comunitat cristiana succeeixi alguna cosa nova, hem de deixar espai perquè noves persones puguin actuar. En altres paraules, projectar el canvi segons els principis de la sostenibilitat exigeix que es permeti a les

noves generacions experimentar un nou model de desenvolupament. Això resulta particularment problemàtic en els països i contextos institucionals en què l'edat dels qui ocupen llocs de responsabilitat és elevada i els ritmes de canvi generacional es fan més lents.

II

FE, DISCERNIMENT, VOCACIÓ

A través del camí d'aquest Sínode, l'Església vol reiterar el seu desig de trobar, acompanyar i tenir cura de tots els joves, sense excepció. No podem ni volem abandonar-los a les solituds i a les exclusions a les quals el món els exposa. Que la seva vida sigui experiència bona, que no es perdin en els camins de la violència o de la mort, que la desil·lusió no els empresoni a l'alienació: tot això no pot deixar de ser motiu de gran preocupació per a qui ha estat generat a la vida i a la fe i sap que ha rebut un gran do.

En virtut d'aquest do sabem que venir al món vol dir trobar la promesa d'una vida bona i de ser acollit i custodiat és l'experiència original que s'inscriu en cadascú la confiança de no ser abandonat a la manca de sentit i a la foscor de la mort i l'esperança de poder expressar la pròpia originalitat en un camí cap a la plenitud de vida.

La saviesa de l'Església oriental ens ajuda a descobrir com aquesta confiança està arrelada en l'experiència de "tres naixements": el naixement natural com a dona o com a home en un món capaç d'acollir i sostenir la vida; el naixement del baptisme «quan algú esdevé fill de Déu per la gràcia»; i després, un tercer naixement, quan té lloc el pas «de la manera de vida corporal a l'espiritual», que obre a l'exercici madur de la llibertat (cf. *Discursos de Filoxè de Mabbug*, bisbe sirià del segle V, n. 9).

Oferir als altres el do que nosaltres mateixos hem rebut vol dir acompanyar-los al llarg d'aquest camí, ajudant-los a afrontar les seves febleses i les dificultats de la vida, però sobretot sostenint les llibertats que encara s'estan constituint.

Per tot això l'Església, començant pels seus Pastors, està cridada a interrogar-se i a redescobrir la seva vocació a la custòdia amb l'estil que el Papa Francesc va recordar a l'inici del seu pontificat: «Preocupar-se, custodiar, requereix bondat, demana ser viscut amb tendresa. En els Evangelis, sant Josep apareix com un home fort i valent, treballador, però en la seva ànima es percep una gran tendresa, que no és la virtut dels febles, sinó més aviat tot al contrari: denota fortalesa d'ànim i capacitat d'atenció, de compassió, de veritable obertura a l'altre, d'amor» (*Homilia en l'inici del ministeri petrí*, 19 març 2013).

En aquesta perspectiva es presentaran ara algunes idees amb vista a un acompanyament dels joves a partir de la fe, escoltant la tradició de l'Església i amb el clar objectiu de sostenir en el seu discerniment vocacional i en la presa de decisions fonamentals de la vida, des de la consciència del caràcter irreversible d'algunes d'elles.

1. Fe i vocació

La fe, pel que fa participació en la manera de veure de Jesús (cf. *Lumen fidei*, 18), és la font de discerniment vocacional, perquè ofereix els seus continguts fonamentals, les seves articulacions específiques, l'estil singular i la pedagogia pròpia. Acollir amb alegria i disponibilitat aquest do de la gràcia exigeix fer-lo fecund a través d'opcions de vida concretes i coherents.

«No m'heu escollit vosaltres a mi; sóc jo qui us he escollit, i us he destinat perquè aneu i doneu fruit, i un fruit que romangui; de manera que tot el que demaneu al Pare en nom meu us ho concedeixi. Això és el que us mando: que us estimeu els uns als altres» (*Jn 15,16-17*). Si la vocació a l'alegria de l'amor és la crida fonamental que Déu posa en el cor de cada jove perquè la seva existència pugui donar fruit, la fe és al mateix temps do que ve de dalt i resposta al sentir-se elegits i estimats.

La fe «no és un refugi per a gent pusil·lànim, sinó que eixampla la vida. Fa descobrir una gran crida, la vocació a l'amor, i assegura que aquest amor és digne de fe, que val la pena posar-se a les seves mans, perquè està fundat en la fidelitat de Déu, més fort que totes les nostres febleses» (*Lumen fidei*, 53). Aquesta fe «il·lumina totes les

relacions socials», bo i contribuint a «construir la fraternitat universal» entre els homes i dones de tots els temps (*ibid.*, 54).

La Bíblia presenta nombrosos relats de vocació i de resposta de joves. A la llum de la fe, aquests gradualment prenen consciència del projecte d'amor apassionat que Déu té per a cada un. Aquesta és la intenció de tota acció de Déu, des de la creació del món com a lloc «bo», capaç d'acollir la vida, i ofert com un do com l'ordit de relacions en què confiar.

Creure vol dir posar-se a l'escolta de l'Esperit i en diàleg amb la Paraula que és camí, veritat i vida (cf. *Jn* 14,6) amb tota la pròpia intel·ligència i afectivitat, aprendre a confiar-hi "encarnant-la" en el concret de la vida quotidiana, en els moments en què la creu és a prop i en aquells en què s'experimenta l'alegria davant els signes de resurrecció, tal com va fer el "deixeble estimat". Aquest és el desafiament que interpel·la la comunitat cristiana i a cada creient individual.

L'espai d'aquest diàleg és la consciència. Com ensenya el Concili Vaticà II, aquesta és «el nucli més secret i el sagrari de l'home, on es troba tot sol amb Déu, la veu del qual ressona en la intimitat pròpia» (*Gaudium et spes*, 16). Per tant, la consciència és un espai inviolable en el qual es manifesta la invitació a acollir una promesa. Discernir la veu de l'Esperit d'altres trucades i decidir quina resposta donar és una tasca que correspon a cada un: els altres el poden acompanyar i confirmar, però mai substituir.

La vida i la història ens ensenyen que per a l'ésser humà no sempre és fàcil reconèixer la forma concreta de l'alegria a la qual Déu el crida i al qual tendeix el seu desig, i molt menys ara en un context de canvi i incertesa generalitzada. Altres vegades, la persona ha de enfrontar-se al desànim o per força d'altres afeccions que la detenen en el seu camí cap a la plenitud: és l'experiència de molts, per exemple la del jove que tenia massa riqueses per ser lliure d'acollir la crida de Jesús i per això se'n va anar trist en lloc de ple d'alegria (cf. *Mc* 10,17-22). La llibertat humana, tot i necessitant ser sempre purificada i alliberada, però, no perd mai del tot la capacitat radical de reconèixer el bé i de fer-ho: «Els éssers humans, capaços de degradar-se fins a l'extrem, també poden sobreposar-se, tornar a optar pel bé i regenerar-se, més enllà de tots els condicionaments mentals i socials que els imposin» (*Laudato si'*, 205).

2. El do del discerniment

Prendre decisions i orientar les pròpies accions en situacions d'incertesa i davant impulsos interns contradictoris és l'àmbit de l'exercici del discerniment. Es tracta d'un terme clàssic de la tradició de l'Església, que s'aplica a una pluralitat de situacions. En efecte, hi ha un discerniment dels signes dels temps, que apunta a reconèixer la presència i l'acció de l'Esperit en la història; un discerniment moral, que distingeix el que és bo del que és dolent; un discerniment espiritual, que té com a objectiu reconèixer la temptació per rebutjar-la i, al seu lloc, seguir el camí de la plenitud de vida. Les connexions entre aquestes diferents accepcions són evidents i no es poden mai separar completament.

Tenint present això, ens centrem aquí en el discerniment vocacional, és a dir, en el procés pel qual la persona arriba a realitzar, en el diàleg amb el Senyor i escoltant la veu de l'Esperit, les eleccions fonamentals, començant per la de l'estat de vida. Si l'interrogant de com no desapropiar les oportunitats de realització de si mateix afecta tots els homes i dones, per al creient la pregunta es fa encara més intensa i profunda. Com viure la bona notícia de l'Evangeli i respondre a la crida que el Senyor adreça a tots aquells a qui els surt a l'encontre: a través del matrimoni, del ministeri ordenat, de la vida consagrada? I quin és el camp en el qual es poden utilitzar els propis talents: ¿la vida professional, el voluntariat, el servei als últims, la participació en la política?

L'Esperit parla i actua a través dels esdeveniments de la vida de cada un, però els esdeveniments en si mateixos són muts o ambigus, ja que es poden donar diferents interpretacions. Il·luminar el significat pel que fa a una decisió requereix un camí de discerniment. Els tres verbs amb els quals això es descriu a l'*Evangelii gaudium*, 51 – reconèixer, interpretar i escollir – poden ajudar-nos a delinear un itinerari adequat tant per als individus com per als grups i les comunitats, sabent que en la pràctica els límits entre les diferents fases no són mai tan clars.

Reconèixer

El reconeixement es refereix, en primer lloc, als efectes que els esdeveniments de la meua vida, les persones que trobo, les paraules que escolto o que llegeixo produeixen en el meu interior: una varietat de «desitjos, sentiments, emocions» (*Amoris laetitia*, 143) de molt diferent signe: tristesa, fosc, plenitud, por, alegria, pau, sensació de buit, tendresa, ràbia, esperança, tebiesa, etc. Em sento atret o empès cap a una pluralitat de direccions, sense que cap no em sembli la que clarament s'ha de seguir; és el moment dels alts i baixos i en alguns casos d'una autèntica lluita interior. Reconèixer exigeix fer aflorar aquesta riquesa emotiva i nomenar aquestes passions sense jutjar-les. Exigeix igualment percebre el "gust" que deixen, és a dir, la consonància o dissonància entre el que experimento i el més profund que hi ha en mi.

En aquesta fase, la Paraula de Déu té una gran importància: meditar-la, de fet, posa en moviment les passions com totes les experiències de contacte amb la pròpia interioritat, però al mateix temps ofereix una possibilitat de fer-les emergir identificant-se amb els esdeveniments que aquesta narra. La fase del reconeixement situa en el centre la capacitat d'escoltar i l'afectivitat de la persona, sense eludir per por la fatiga del silenci. Es tracta d'un pas fonamental en el camí de maduració personal, en particular per als joves que experimenten amb més intensitat la força dels desitjos i poden també romandre espantats, renunciant fins i tot als grans passos als quals tanmateix se senten impulsats.

Interpretar

No n'hi ha prou amb reconèixer el que s'ha experimentat: cal "interpretar-ho", o, en altres paraules, comprendre a què l'Esperit està cridant a través del que suscita en cada un. Moltes vegades ens aturem a explicar una experiència, subratllant que "m'ha impressionat molt". Més difícil és entendre l'origen i el sentit dels desitjos i de les emocions experimentades i avaluar si ens estan orientant en una direcció constructiva o si per contra ens estan portant a replegar sobre nosaltres mateixos.

Aquesta fase d'interpretació és molt delicada: es requereix paciència, vigilància i també un cert aprenentatge. Hem de ser capaços d'adonar-nos dels efectes dels condicionaments socials i psicològics. També exigeix posar en pràctica les pròpies

facultats intel·lectuals, sense caure però en el perill de construir teories abstractes sobre el que seria bo o bonic fer: també en el discerniment «la realitat és superior a la idea» (*Evangelii gaudium*, 231). En la interpretació tampoc no es pot deixar d'enfrontar amb la realitat i de prendre en consideració les possibilitats que realment es tenen a disposició.

Per interpretar els desitjos i els moviments interiors cal confrontar-se honestament, a la llum de la Paraula de Déu, també amb les exigències morals de la vida cristiana, sempre tractant de posar-les en la situació concreta que s'està vivint. Aquest esforç obliga al qui el realitza a no acontentar-se amb la lògica legalista del mínim indispensable, i en el seu lloc buscar la manera de treure el major profit en els propis dons i les pròpies possibilitats: per això resulta una proposta atractiva i estimulante per als joves.

Aquest treball d'interpretació es desenvolupa en un diàleg interior amb el Senyor, amb l'activació de totes les capacitats de la persona; l'ajuda d'una persona experta en l'escolta de l'Esperit és, però, un valuós suport que l'Església ofereix, i del qual seria poc sensat no fer ús.

Escollir

Un cop reconegut i interpretat el món dels desitjos i de les passions, l'acte de decidir esdevé exercici d'autèntica llibertat humana i de responsabilitat personal, sempre clarament situades i per tant limitades. Llavors, l'elecció escapa a la força cega de les pulsions, a les quals un cert relativisme contemporani acaba per assignar el paper de criteri últim, tot empresonant a la persona en la volubilitat. Alhora s'allibera de la subjecció a instàncies externes a la persona i, per tant, heterònomes, que exigeixen així mateix una coherència de vida.

Durant molt de temps en la història, les decisions fonamentals de la vida no van ser preses pels interessats directes; en algunes parts del món encara és així, tal com s'ha apuntat també en el capítol I. Promoure opcions veritablement lliures i responsables, despullant-se de tota connivència amb llegats d'altres temps, continua essent l'objectiu de tota pastoral vocacional seriosa. El discerniment és en la pastoral vocacional

l'instrument fonamental, que permet salvaguardar l'espai inviolable de la consciència, sense pretendre substituir-la (cf. *Amoris laetitia*, 37).

La decisió ha de ser sotmesa a la prova dels fets en vista de la seva confirmació. L'elecció no pot quedar empresonada en una interioritat que corre el risc de mantenir-se virtual o poc realista –es tracta d'un perill accentuat en la cultura contemporània–, sinó que està cridada a traduir-se en acció, a prendre cos, a iniciar un camí, acceptant el risc de confrontar-se amb la realitat que havia posat en moviment desitjos i emocions. Altres moviments interiors naixeran en aquesta fase: reconèixer-los i interpretar-los permetrà confirmar la bondat de la decisió presa o aconsellarà revisar-la. Per això és important "sortir", fins i tot de la por d'equivocar-se que, com hem vist, pot esdevenir paralitzant.

3. Camins de vocació i missió

El discerniment vocacional no es realitza en un acte puntual, tot i que en la història de cada vocació és possible identificar moments o trobades decisives. Com totes les coses importants de la vida, també el discerniment vocacional és un procés llarg, que es desenvolupa en el temps, durant el qual cal mantenir l'atenció a les indicacions amb què el Senyor precisa i especifica una vocació que és exclusivament personal i irrepetible. El Senyor va demanar a Abraham i Sara que partissin, però només en un camí progressiu i no sense passos en fals es va aclarir quina era la inicialment misteriosa «terra que jo et mostraré» (*Gn* 12,1). Maria mateixa progressa en la consciència de la seva vocació a través de la meditació de les paraules que escolta i els esdeveniments que li succeeixen, també els que no comprèn (cf. *Lc* 2,50-51).

El temps és fonamental per verificar l'orientació efectiva de la decisió presa. Com ensenya cada pàgina del text bíblic, no hi ha vocació que no estigui ordenada a una missió acollida amb temor o amb entusiasme.

Acollir la missió implica la disponibilitat d'arriscar la pròpia vida i recórrer la via de la creu, seguint les petjades de Jesús, que amb decisió es va posar en camí cap a Jerusalem (cf. *Lc* 9,51) per oferir la seva vida per la humanitat. Només si la persona renuncia a ocupar el centre de l'escena amb les seves necessitats s'obre l'espai per acollir

el projecte de Déu a la vida familiar, al ministeri ordenat o a la vida consagrada, així com per dur a terme amb rigor la seva professió i buscar sincerament el bé comú. En particular en els llocs on la cultura està més profundament marcada per l'individualisme, cal verificar fins a quin punt les eleccions són dictades per la recerca de la pròpia autorealització narcisista i en quin grau, per contra, inclouen la disponibilitat a viure la pròpia existència en la lògica de la generosa entrega. Per això, el contacte amb la pobresa, la vulnerabilitat i la necessitat revesteixen gran importància en els camins de discerniment vocacional. Pel que fa als futurs pastors, és oportú examinar i promoure el creixement de la disponibilitat a deixar-se impregnar de la "sentor de les ovelles".

4. L'acompanyament

A la base de discerniment podem identificar tres conviccions, molt arrelades en l'experiència de cada ésser humà rellegida a la llum de la fe i de la tradició cristiana. La primera és que l'Esperit de Déu actua en el cor de cada home i de cada dona a través de sentiments i desitjos que es connecten a idees, imatges i projectes. Escoltant amb atenció, l'ésser humà té la possibilitat d'interpretar aquests senyals. La segona convicció és que el cor humà per la seva feblesa i al pecat, es presenta normalment dividit a causa de l'atracció de reclams diferents, o fins i tot oposats. La tercera convicció és que, en qualsevol cas, el camí de la vida imposa decidir, perquè no es pot romandre indefinidament en la indeterminació. Però cal dotar-se dels instruments per a reconèixer la crida del Senyor a l'alegria de l'amor i triar de respondre-hi.

Entre aquests instruments, la tradició espiritual destaca la importància de l'acompanyament personal. Per acompanyar una altra persona no n'hi ha prou estudiar la teoria del discerniment; cal tenir l'experiència personal a interpretar els moviments del cor per reconèixer l'acció de l'Esperit, la veu sap parlar a la singularitat de cada un. L'acompanyament personal exigeix refinar contínuament la pròpia sensibilitat a la veu de l'Esperit i condueix a descobrir en les peculiaritats personals un recurs i una riquesa.

Es tracta d'afavorir la relació entre la persona i el Senyor, col·laborant a eliminar allò que l'obstaculitza. Heus aquí la diferència entre l'acompanyament al discerniment i el suport psicològic, que també, si està obert a la transcendència, es revela sovint de

fonamental importància. El psicòleg sosté una persona en les dificultats i l'ajuda a prendre consciència de les seves fragilitats i el seu potencial; el guia espiritual remet la persona al Senyor i prepara el terreny per al trobament amb Ell (cf. *Jn* 3,29-30).

Els passatges evangèlics que narren el trobament de Jesús amb les persones del seu temps ressalten alguns elements que ens ajuden a traçar el perfil ideal de qui acompanya un jove en el discerniment vocacional: la mirada amorosa (la vocació dels primers deixebles, cf. *Jn* 1,35-51); la paraula amb autoritat (l'ensenyament a la sinagoga de Cafarnaüm, cf. *Lc* 4,32); la capacitat de "fer-se proïsme" (la paràbola del bon samarità, cf. *Lc* 10,25-37); l'opció de "caminar al costat" (els deixebles d'Emaús, cf. *Lc* 24,13-35); el testimoniatge d'autenticitat, sense por a anar en contra dels prejudicis més generalitzats (el lavatori dels peus en l'últim sopar, cf. *Jn* 13,1-20).

En el compromís d'acompanyar les noves generacions l'Església acull la seva crida a col·laborar en l'alegria dels joves, més que intentar apoderar-se de la seva fe (cf. *2Co* 1,24). Aquest servei s'arrela en última instància en l'oració i en la petició del do de l'Esperit que guia i il·lumina tothom i cadascú.

III

L'ACCIÓ PASTORAL

Què significa per a l'Església acompanyar els joves a acollir la crida a l'alegria de l'Evangelí, sobretot en un temps marcat per la incertesa, per la precarietat i per la inseguretat?

El propòsit d'aquest capítol és concentrar l'atenció en allò que implica prendre seriosament el desafiament de la cura pastoral i del discerniment vocacional, tenint en consideració quins són els subjectes, els llocs i els instruments a disposició. En aquest sentit, reconeixem una inclusió recíproca entre pastoral juvenil i pastoral vocacional, tot i ser conscients de les diferències. No es tractarà d'una panoràmica exhaustiva, sinó

d'indicacions que s'han de completar sobre la base de les experiències de cada Església local.

1. Caminar amb els joves

Acompanyar els joves exigeix sortir dels propis esquemes confeccionats per endavant, trobant-los allà on són, adaptant-se als seus temps i els seus ritmes; significa també prendre'ls seriosament en la seva dificultat per desxifrar la realitat en què viuen i per transformar un anunci rebut en gestos i paraules, en l'esforç quotidià per construir la pròpia història i en la recerca més o menys conscient d'un sentit per a les seves vides .

Cada diumenge els cristians mantenen viva la memòria de Jesús mort i ressuscitat, trobant-lo en la celebració de l'Eucaristia. Molts infants són batejats en la fe de l'Església i continuen el camí de la iniciació cristiana. Això, però, no equival encara a una elecció madura d'una vida de fe. Per això és necessari un camí, que de vegades també passa a través de vies imprevisibles i allunyades dels llocs habituals de les comunitats eclesials. Per això, com ha recordat el Papa Francesc, «la pastoral vocacional és aprendre l'estil de Jesús, que passa pels llocs de la vida quotidiana, s'atura sense pressa i, mirant els germans amb misericòrdia, els porta a trobar-se amb Déu Pare» (*Discurs als participants al Congrés de pastoral vocacional*, 21 octubre 2016). Caminant amb els joves s'edifica tota la comunitat cristiana.

Precisament perquè es tracta d'interpel·lar la llibertat dels joves, cal valorar la creativitat de cada comunitat per construir propostes capaces de captar l'originalitat de cada un i secundar el seu desenvolupament. En molts casos es tractarà també d'aprendre a donar espai real a la novetat, sense sufocar-la en l'intent de encasellar-la en esquemes predefinits: no pot haver-hi una sembra fructífera de vocacions si ens quedem simplement tancats en el «còmode criteri pastoral del "sempre s'ha fet així"», sense «ser audaçs i creatius en aquesta tasca de repensar els objectius, les estructures, l'estil i els mètodes evangelitzadors de les pròpies comunitats» (*Evangelii gaudium*, 33). Tres verbs, que en els Evangelis connoten la manera en que Jesús troba les persones del seu temps, ens ajuden a estructurar aquest estil pastoral: sortir, veure i trucar.

Sortir

Pastoral vocacional en aquest sentit vol dir acollir la invitació del Papa Francesc a sortir, en primer lloc, d'aquestes rigideses que fan que sigui menys creïble l'anunci de l'alegria de l'Evangelí, dels esquemes en què les persones se senten encasellades i d'una manera de ser Església que de vegades resulta anacrònica. Sortir és també signe de llibertat interior respecte a les activitats i a les preocupacions habituals, per tal de permetre als joves ser protagonistes. Trobaran atractiva la comunitat cristiana com més la experimentin acollidora envers la contribució concreta i original que poden aportar.

Veure

Sortir cap al món dels joves requereix la disponibilitat per passar temps amb ells, per escoltar les seves històries, les seves alegries i esperances, les seves tristeses i angoixes, compartint-les: aquesta és la via per inculturar l'Evangelí i evangelitzar tota cultura, també la juvenil. Quan els Evangelis narren els trobaments de Jesús amb els homes i les dones del seu temps, destaquen precisament la seva capacitat d'aturar-se amb ells i l'atractiu que percep qui creua la seva mirada. Aquesta és la mirada de tot autèntic pastor, capaç de veure en la profunditat del cor sense resultar intrús o amenaçador; és la veritable mirada del discerniment, que no vol apoderar-se de la consciència aliena ni predeterminar el camí de la gràcia de Déu a partir dels propis esquemes.

Trucar

En els relats evangèlics la mirada d'amor de Jesús es transforma en una paraula, que és una crida a una novetat que s'ha d'acollir, explorar i construir. Trucar vol dir, en primer lloc, despertar el desig, moure les persones d'allò que les té bloquejades o de les comoditats en què descansen. Trucar vol dir fer preguntes a les quals no hi ha respostes prefabricades. És això, i no la prescripció de normes que s'han de respectar, el que estimula les persones a posar-se en camí i trobar l'alegria de l'Evangelí.

2. Subjectes

Tots els joves, sense excepció

Per a la pastoral, els joves són subjectes i no objectes. Sovint, de fet, són tractats per la societat com una presència inútil o incòmoda: l'Església no pot reproduir aquesta actitud, perquè tots els joves, sense excepció, tenen el dret a ser acompanyats en el seu camí.

A més, cada comunitat és cridada a prestar atenció especial sobretot als joves pobres, marginats i exclosos, i a convertir-los en protagonistes. Ser propers als joves que viuen en condicions de major pobresa i dificultat, violència i guerra, malaltia, discapacitat i sofriment és un do especial de l'Esperit, capaç de fer resplendir l'estil d'una Església en sortida. La mateixa Església és cridada a aprendre dels joves: en donen un testimoni lluminós molts joves sants que continuen essent font d'inspiració per a tothom.

Una comunitat responsable

Tota la comunitat cristiana ha de sentir-se responsable de la tasca d'educar les noves generacions i hem de reconèixer que són moltes les figures de cristians que l'assumeixen, començant pels que es comprometen dins de la vida eclesial. També han d'apreciar-se els esforços del qui testimonia la vida bona de l'Evangelí i l'alegria que en brolla en els llocs de la vida quotidiana. Finalment, han de valorar les oportunitats d'implicació dels joves en els organismes de participació de les comunitats diocesanes i parroquials, començant pels consells pastorals, convidant-los a contribuir amb la seva creativitat i acollint les seves idees encara que semblin provocadores.

Arreu del món hi ha parròquies, congregacions religioses, associacions, moviments i realitats eclesials capaços de projectar i d'oferir als joves experiències de creixement i de discerniment realment significatives. De vegades aquesta dimensió projectiva deixa espai a la improvisació i la incompetència: és un risc del qual cal

defensar-se prenent cada vegada més seriosament la tasca de pensar, concretar, coordinar i realitzar la pastoral juvenil de manera correcta, coherent i eficaç. Aquí també s'imposa la necessitat d'una preparació específica i contínua dels formadors.

Les figures de referència

El paper d'adults dignes de confiança, amb qui entrar en aliança positiva, és fonamental en tot camí de maduració humana i de discerniment vocacional. Es necessiten creients amb autoritat, amb una clara identitat humana, una sòlida pertinença eclesial, una visible qualitat espiritual, una vigorosa passió educativa i una profunda capacitat de discerniment. A vegades, per contra, adults sense preparació i immadurs tendeixen a actuar de manera possessiva i manipuladora, creant dependències negatives, forts malestars i greus contratestimoniatsges, que poden arribar fins a l'abús.

Perquè hi hagi figures creïbles, hem de formar i sostenir-les, proporcionant-los també més competències pedagògiques. Això val en particular per als qui tenen confiada la tasca d'acompanyants del discerniment vocacional en vista del ministeri ordenat i de la vida consagrada.

Pares i família: dins de cada comunitat cristiana s'ha de reconèixer l'insubstituïble paper educatiu exercit pels pares i per altres familiars. Són en primer lloc els pares, dins de la família, els qui expressen cada dia en l'amor que els uneix entre si i amb els seus fills la cura de Déu per cada ésser humà. En aquest sentit són valuoses les indicacions ofertes pel Papa Francesc en un específic capítol de *Amoris laetitia* (cf. 259-290).

Pastors: El trobament amb figures ministerials, capaços d'implicar-se realment en el món juvenil dedicant-li temps i recursos, gràcies també al generós testimoniatge de dones i homes consagrats, és decisiu per al creixement de les noves generacions. Ho va recordar també el Papa Francesc: «Ho demano especialment als pastors de l'Església, als bisbes i als sacerdots: sou els responsables principals de la vocació sacerdotal i cristiana, i aquesta tasca no pot ser relegada a una oficina burocràtica. Vosaltres també heu experimentat un trobament que va canviar la vostra vida, quan un altre sacerdot... va fer sentir la bellesa de l'amor de Déu. Feu el mateix vosaltres, sortint, escoltant els joves

–cal paciència– podeu orientar els seus passos» (*Discurs als participants al Congrés de pastoral vocacional*, 21 octubre 2016).

Mestres i altres figures educatives: molts mestres catòlics estan compromesos com a testimonis en les universitats i a les escoles de tot ordre i grau; en el món del treball molts estan presents amb competència i passió; en la política molts creients tracten de ser ferment d'una societat més justa; en el voluntariat civil molts es dediquen a treballar pel bé comú i per la cura de la creació; en l'animació del temps lliure i de l'esport molts estan compromesos amb entusiasme i generositat. Tots ells donen testimoni de vocacions humanes i cristianes acollides i viscudes amb fidelitat i compromís, suscitant en qui els veu el desig de fer el mateix: respondre amb generositat a la pròpia vocació és la primera manera de fer pastoral vocacional.

3. Llocs

La vida quotidiana i el compromís social

Esdevenir adults significa aprendre a gestionar amb autonomia dimensions de la vida que són al mateix temps fonamentals i quotidianes: la utilització del temps i dels diners, l'estil de vida i de consum, l'estudi i el temps lliure, el vestit i el menjar, i la vida afectiva i la sexualitat. Aquest aprenentatge, al qual els joves s'enfronten inevitablement, és l'ocasió per posar ordre en la pròpia vida i en les pròpies prioritats, experimentant camins d'elecció que poden esdevenir una escola de discerniment i consolidar la pròpia orientació amb vista a les decisions més importants: la fe, com més autèntica és, més interpel·la la vida quotidiana i es deixa interpel·lar per ella. Mereixen un esment particular les experiències, sovint difícils o problemàtiques, de la vida laboral o a les de manca de treball: aquestes també són ocasió per acollir-se o aprofundir la pròpia vocació.

Els pobres criden i juntament amb ells la terra: el compromís d'escoltar pot ser una ocasió concreta de trobament amb el Senyor i amb l'Església i de descobriment de la pròpia vocació. Com ensenya el Papa Francesc, les accions comunitàries amb les quals es cuida de la casa comuna i de la qualitat de vida dels pobres «quan expressen un

amor que es lliura, poden esdevenir intenses experiències espirituals» (*Laudato si'*, 232) i, per tant, també en ocasió de camins i de discerniment vocacional.

Els àmbits específics de la pastoral

L'Església ofereix als joves llocs específics de trobament i de formació cultural, d'educació i d'evangelització, de celebració i de servei, col·locant-se en primera línia per donar una acollida oberta a tothom i a cada un. El desafiament per a aquests llocs i per als qui els animen és procedir cada vegada més en la lògica de la construcció d'una xarxa integrada de propostes, i assumir en la pròpia manera d'obrar l'estil de sortir, veure i trucar.

– A nivell mundial destaquen les Jornades Mundials de la Joventut. També Conferències Episcopals i Diòcesis senten cada vegada més el seu deure d'oferir esdeveniments i experiències específiques per als joves.

– Les Parròquies ofereixen espais, activitats, temps i itineraris per a les joves generacions. La vida sacramental ofereix ocasions fonamentals per créixer en la capacitat d'acollir el do de Déu en la pròpia existència i convida a la participació activa en la missió eclesial. Un signe de l'atenció al món dels joves són els centres juvenils i els esplais.

– Les universitats i les escoles catòliques, amb el seu valuós servei cultural i formatiu, són un altre instrument de presència de l'Església entre els joves.

– Les activitats socials i de voluntariat ofereixen l'oportunitat d'implicar-se en el servei generós; el trobament amb persones que experimenten pobresa i exclusió pot ser una ocasió favorable de creixement espiritual i de discerniment vocacional: també des d'aquest punt de vista els pobres són mestres, millor dit, portadors de la bona notícia que la fragilitat és el lloc on es viu l'experiència de la salvació.

– Les associacions i els moviments eclesials, però també molts llocs d'espiritualitat, ofereixen als joves seriosos itineraris de discerniment; les experiències missioneres es converteixen en moments de servei generós i d'intercanvi fecund; el redescobriment del pelegrinatge com a forma i estil de camí resulta vàlid i prometedor; en molts contextos l'experiència de la pietat popular sosté i nodreix la fe dels joves.

– Ocupen un lloc d'importància estratègica els seminaris i les cases de formació, que també a través d'una intensa vida comunitària, han de permetre als joves que acullen viure l'experiència que els farà al seu torn ser capaços d'acompanyar-ne d'altres.

El món digital

Per les raons que ja hem recordat, mereix un esment particular el món dels nous mitjans, que sobretot per a les joves generacions s'ha convertit realment en un lloc de vida; ofereix moltes oportunitats inèdites, especialment pel que fa a l'accés a la informació i a la construcció de relacions a distància, però també presenta riscos (per exemple l'assetjament cibernètic, els jocs d'atzar, la pornografia, les insídies dels xat room, la manipulació ideològica, etc.). Malgrat les moltes diferències entre les diferents regions, la comunitat cristiana continua construint la seva presència en aquest nou areòpag, on els joves tenen sens dubte una cosa a ensenyar-li.

4. Instruments

Els llenguatges de la pastoral

A vegades ens adonem que entre el llenguatge eclesial i el dels joves s'obre un espai difícil d'omplir, encara que hi ha moltes experiències de trobament fecund entre les sensibilitats dels joves i les propostes de l'Església en àmbit bíblic, litúrgic, artístic, catequètic i mediàtic. Somniem amb una Església que sàpiga deixar espais al món juvenil i als seus llenguatges, apreciand i valorant la creativitat i els talents.

En particular, reconeixem en l'esport un recurs educatiu amb grans oportunitats, i en la música i en les altres expressions artístiques un llenguatge expressiu privilegiat que acompanya el camí de creixement dels joves.

La cura educativa i els itineraris d'evangelització

En l'acció pastoral amb els joves, on cal posar en marxa processos més que ocupar espais, descobrim, en primer lloc, la importància del servei al creixement humà de cadascú i dels instruments pedagògics i formatius que poden sostenir-lo. Entre evangelització i educació es constata una fecunda relació genètica que, en la realitat contemporània, ha de tenir en compte la gradualitat dels camins de maduració de la llibertat.

Respecte al passat, hem de acostumar-nos a itineraris d'apropament a la fe cada vegada menys estandarditzats i més atents a les característiques personals de cada un: al costat dels que continuen seguint les etapes tradicionals de la iniciació cristiana, molts arriben al trobament amb el Senyor i amb la comunitat dels creients per una altra via i en edat més avançada, per exemple a partir de la pràctica d'un compromís amb la justícia, o del trobament en àmbits extraeclesials amb algú capaç de ser testimoni creïble. El desafiament per a les comunitats és resultar acollidores per a tothom, seguint Jesús que sabia parlar amb jueus i samaritans, amb pagans de cultura grega i ocupants romans, comprenent el desig profund de cada un d'ells.

Silenci, contemplació i pregària

Finalment, i sobretot, no hi ha discerniment sense conrear la familiaritat amb el Senyor i el diàleg amb la seva Paraula. En particular, la *Lectio Divina* és un mètode valuós que la tradició de l'Església ens ofereix.

En una societat cada vegada més sorollosa, que proposa una superabundància d'estímuls, un objectiu fonamental de la pastoral juvenil vocacional és oferir ocasions per assaborir el valor del silenci i de la contemplació i formar en la relectura de les pròpies experiències i en l'escolta de la consciència.

5. Maria de Natzaret

Encomanem a Maria aquest camí en què l'Església s'interroga sobre com acompanyar els joves a acollir la crida a l'alegria de l'amor i de la vida en plenitud. Ella, jove dona de Natzaret, que en cada etapa de la seva existència acull la Paraula i la conserva, meditant-la en el seu cor (cf. *Lc* 2,19), va ser la primera a recórrer aquest camí.

Cada jove pot descobrir en la vida de Maria l'estil de l'escolta, la valentia de la fe, la profunditat del discerniment i la dedicació al servei (cf. *Lc* 1,39-45). En la seva "petitesa", la Verge esposa promesa a Josep, experimenta la debilitat i la dificultat per comprendre la misteriosa voluntat de Déu (cf. *Lc* 1,34). Ella també és cridada a viure l'èxode de si mateixa i dels seus projectes, aprenent a lliurar-se i a confiar.

Fent memòria de les «coses grans» que el Totpoderós ha fet en Ella (cf. *Lc* 1,49), la Mare de Déu no se sent sola, sinó plenament estimada i sostinguda pel "No tinguis por" de l'àngel (cf. *Lc* 1, 30). Conscient que Déu està amb ella, Maria obre el cor a "Aquí em tens" i així inaugura el camí de l'Evangelí (cf. *Lc* 1,38). Dona de la intercessió (cf. *Jn* 2,3), enfront de la creu del Fill, unida al "deixeble estimat", acull novament la crida a ser fecunda i generarà vida a la història dels homes. En els seus ulls cada jove pot redescobrir la bellesa del discerniment, en el seu cor pot experimentar la tendresa de la intimitat i la valentia del testimoniatge i de la missió.

QÜESTIONARI

L'objectiu del qüestionari és ajudar els organismes que tenen dret a respondre, a expressar la seva comprensió del món juvenil i a llegir la seva experiència d'acompanyament vocacional, amb vista a recollir elements per a la redacció del *Document de treball* o *Instrumentum laboris*.

Per tal de tenir en compte les diferents situacions continentals, s'han inserit, després de la pregunta n. 15, tres preguntes específiques per a cada àrea geogràfica, a les quals són convidats a respondre els organismes interessats.

Per fer més fàcil i sostenible aquesta tasca, es prega als respectius organismes que responguin, indicativament, amb una pàgina per a les dades, set o vuit pàgines per a la lectura de la situació i una pàgina per a cadascuna de les tres experiències a compartir. Si cal i es desitja, es podran adjuntar altres textos per donar suport o completar aquest dossier sintètic.

1. Recollir les dades

Si us plau, indiqueu si és possible les fonts i els anys de referència. Es poden afegir altres dades sintètiques a disposició que semblin rellevants per comprendre millor la situació dels diferents països.

- Nombre d'habitants al país / en els països i la taxa de natalitat.
- Nombre i percentatge de joves (16-29 anys) al país / en els països.
- Nombre i percentatge de catòlics al país / en els països.
- Edat mitjana (en els últims cinc anys) per contreure matrimoni (distingint entre homes i dones), per ingressar al seminari i per entrar a la vida consagrada (distingint entre homes i dones).
- En el grup d'edat de 16-29 anys, el percentatge de: estudiants, treballadors (si és possible especificar els àmbits), aturats i *NEET* (*not in education, employment or training*).

2. Llegir la situació

a) Joves, Església i societat

Aquestes preguntes es refereixen tant als joves que freqüenten els ambients eclesials, com als que estan més allunyats o aliens.

1. De quina manera escolteu la realitat dels joves?
2. Quins són avui els principals reptes i quines són les oportunitats més significatives per als joves del vostre país / dels vostres països?
3. Quins tipus i llocs d'agregació juvenil, institucionals i no institucionals, tenen més èxit en àmbit eclesial, i per què?
4. Quins tipus i llocs d'agregació juvenil, institucionals i no institucionals, tenen més èxit fora de l'àmbit eclesial, i per què?
5. Què demanen concretament avui els joves del vostre país/os a l'Església?
6. En el vostre país/os, què espais de participació tenen els joves en la vida de la comunitat eclesial?
7. Com i on podeu trobar joves que no freqüenten els vostres ambients eclesials?

b) La pastoral juvenil vocacional

8. Quina és la implicació de les famílies i les comunitats en el discerniment vocacional dels joves?
9. Quines són les contribucions a la formació en el discerniment vocacional per part d'escoles i universitats o d'altres institucions formatives (civils o eclesials)?
10. De quina manera teniu en compte el canvi cultural causat pel desenvolupament del món digital?

11. De quina manera les Jornades Mundials de la Joventut o altres esdeveniments nacionals o internacionals poden entrar en la pràctica pastoral ordinària?

12. De quina manera en les vostres Diòcesis es projecten experiències i camins de pastoral juvenil vocacional?

c) Els acompanyants

13. Quant de temps i espai dediquen els pastors i els altres educadors a l'acompanyament espiritual personal?

14. Quines iniciatives i camins de formació són posats en marxa pels acompanyants vocacionals?

15. Quin acompanyament personal es proposa en els seminaris?

d) Preguntes específiques per àrees geogràfiques

ÀFRICA

a. Quines visions i estructures de pastoral juvenil vocacional responen millor a les necessitats del vostre continent?

b. Com interpreteu la "paternitat espiritual" en contextos on es creix sense la figura paterna? Quina formació ofereix?

c. Com aconsegiu comunicar als joves que són necessaris per construir el futur de l'Església?

AMÈRICA

a. De quina manera les vostres comunitats es fan càrrec dels joves que experimenten situacions de violència extrema (guerrilles, bandes, presó, drogodependència, matrimonis forçats) i els acompanyen al llarg de trajectòries de vida?

b. Quina formació ofereix per sostenir el compromís dels joves en l'àmbit sociopolític amb vistes al bé comú?

c. En contextos de forta secularització, quines accions pastorals resulten més eficaces per prosseguir un camí de fe després el camí de la iniciació cristiana?

ÀSIA I OCEANIA

a. Per què i com exerceixen atractiu sobre els joves les propostes religioses d'agregació ofertes per realitats externes a l'Església?

b. Com congregar els valors de la cultura local amb la proposta cristiana, valorant també la pietat popular?

c. Com utilitzeu en la pastoral dels llenguatges juvenils, sobretot els mitjans de comunicació, l'esport i la música?

EUROPA

a. Com ajudeu els joves a mirar cap al futur amb confiança i esperança a partir de la riquesa de la memòria cristiana d'Europa?

b. Els joves sovint se senten exclosos i rebutjats pel sistema polític, econòmic i social en què viuen. Com escolteu aquest potencial de protesta perquè es transformi en proposta i col·laboració?

c. ¿En quins nivells la relació intergeneracional encara funciona? Com reactivar-la on no funciona?

3. Compartir les pràctiques

1. Enumereu els principals tipus de pràctiques pastorals d'acompanyament i de discerniment vocacional presents en les vostres realitats.

2. Trieu tres pràctiques que considereu més interessants i pertinents per compartir amb l'Església universal, i presenteu-les segons el següent esquema (*màxim una pàgina per experiència*).

a) *Descripció*: Descriviu en poques línies l'experiència. Qui són els protagonistes? Com es desenvolupa l'activitat? On? Etc.

b) *Anàlisi*: Avalueu, també en forma narrativa, l'experiència, per comprendre millor els elements significatius: Quins són els objectius? Quines són les premisses teòriques? Quines són les intuïcions més interessants? Com han evolucionat? Etc.

c) *Avaluació*: Quins són els objectius assolits i els no assolits? ¿Els punts forts i els febles? Quines són les conseqüències a nivell social, cultural i eclesial? Per què i en què l'experiència és significativa/formativa? Etc.